

Notitie gebiedsindeling omgevingsvisie Aalten

Opgesteld door André van Nijkerken, projectleider omgevingsvisie Aalten, 21 mei 2024

Inleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet eist onder andere dat elke gemeente binnen 3 jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet een nieuwe omgevingsvisie vaststelt die voldoet aan alle eisen die de Omgevingswet daaraan stelt. Zo dient de nieuwe omgevingsvisie:

- a) voldoende concreet te zijn om als toetsingskader te kunnen dienen voor het beoordelen van initiatieven (wel/niet wenselijk);
- b) integraal te zijn, dus alles mee te nemen dat impact heeft of kan hebben op de fysieke leefomgeving (waaronder veiligheid en gezondheid);
- c) gebiedsgericht te zijn, want (zegt de Omgevingswet) het ene gebied is het andere niet;
- d) in overleg met belanghebbenden te worden opgesteld, waarbij de gemeente niet alleen een participatieplicht heeft, maar ook een motiveringsplicht (uitleggen wat met input van belanghebbenden is gedaan);
- e) digitaal beschikbaar wordt gesteld via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Gemeente Aalten heeft voor deze nieuwe omgevingsvisie een project ingericht, met André van Nijkerken als projectleider en met Annette van Straten en Rick Land (ter tijdelijke vervanging van Gerdienke Graven) als projectgroepleden. Wethouder Erik Groters is bestuurlijk opdrachtgever voor dit project namens het College van burgemeester en wethouders van Aalten.

Eerder dit voorjaar is de raads werkgroep Omgevingswet door de projectgroep bijgepraat over de aanpak en planning van de vervaardiging van de nieuwe omgevingsvisie. Hier is een mogelijke gebiedsindeling gepresenteerd, op basis van type gebied. Met nadruk is aangegeven dat dit een eerste denkrichting was, omdat de aanpak en planning dit voorjaar ook nog besproken zou worden met diverse partijen in de gebieden zelf (zoals belangengroepen). Met de raads werkgroep is toen afgesproken dat de gebiedsindeling nog vóór de zomer van 2024 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd en toegelicht, met de mogelijkheid om daar vanuit de gemeenteraad nog iets in mee te geven.

In deze notitie wordt de gemeenteraad bijgepraat over de uitkomst(en) van de gesprekken die dit voorjaar over de aanpak en planning met diverse partijen zijn gevoerd, en tot welke gebiedsindeling (voorstel) dit heeft geleid.

Gebiedsgericht werken volgens de Omgevingswet

De Omgevingswet vraagt om een gebiedsgerichte benadering van de fysieke leefomgeving, omdat het ene gebied het andere niet is. Maatwerk dus. De Omgevingswet biedt op deze lijn ook ruimte voor maatwerk, in de vorm van zowel beleidsruimte als regelruimte. De Omgevingswet laat echter vrij hoe hieraan invulling te geven. Het is dus aan gemeenten zelf om te bepalen welke (deel)gebieden

een gemeente wil onderscheiden in de omgevingsvisie, en hoe om te gaan met de beleids- en regelruimte die de Omgevingswet geeft om tot gebiedsgericht maatwerk te komen.

Meer betrokkenheid van belanghebbenden

Een belangrijk mogelijk voordeel van gebiedsgericht werken aan de nieuwe omgevingsvisie, is dat het kan leiden tot een grotere betrokkenheid vanuit de samenleving. Mensen zullen (wellicht) eerder deelnemen aan gesprekken over de fysieke leefomgeving als het hun eigen directe(re) leefomgeving betreft, in plaats van gemeente Aalten als geheel. En omdat de Omgevingswet veel waarde hecht aan participatie, is dit een reden temeer om de nieuwe omgevingsvisie gebiedsgericht aan te pakken. Betekent uiteraard wel dat een grotere hoeveelheid gesprekken moet worden gevoerd (want per gebied), maar daar staat dan deze belangrijke kwaliteit (betrokkenheid en samenwerken) tegenover.

Herstel van vertrouwen

Trekken we deze zelfde lijn nog even door naar de beleidscyclus die de Omgevingswet centraal stelt in de benadering van de fysieke leefomgeving, en de eis van de Omgevingswet dat niet alleen de omgevingsvisie maar daarna ook de programma's en het omgevingsplan samen met belanghebbenden worden opgesteld en dat ook de uitvoering van plannen samen met belanghebbenden wordt gemonitord en geëvalueerd, dan geeft het gebiedsgericht op gang brengen van cyclisch overleg met belanghebbenden zelfs een belangrijke kans op herstel van vertrouwen tussen overheid en samenleving.

Een mogelijke gebiedsindeling (eerste denkbare voorstel aan de raads werkgroep)

Een mogelijke, door veel gemeenten toegepaste gebiedsindeling is onderscheid maken tussen gebiedstypen: woongebieden, industriegebieden, natuurgebieden, landbouwgebieden, recreatiegebieden e.d. Op deze lijn is dit voorjaar de onderstaande mogelijke gebiedsindeling voor de nieuwe omgevingsvisie van Aalten aan de raads werkgroep toegelicht.

- a) bebouwde kom Aalten (minus industrieterrein)
- b) bebouwde kom Dinxperlo (idem)
- c) bebouwde kom Bredevoort
- d) vijf kleine kernen in buitengebied
- e) bedrijventerreinen
- f) buitengebied deel Nationaal Landschap
- g) rest van het buitengebied

De raads werkgroep heeft naar aanleiding hiervan meegegeven om in de verkennende gesprekken met gebiedspartijen ook te kijken naar sociale cohesie van (dorps)gemeenschappen. Met hierbij de vraag om voor het zomerreces een voorstel voor een (gedragen) gebiedsindeling via een notitie ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad.

Meer kijken naar gemeenschappen en sociale cohesie

Een andere manier van kijken naar gebieden is kijken naar gemeenschappen en sociale cohesie. Vanuit Bredevoorts Belang kwam bijvoorbeeld al vrij snel het voorstel om in gesprekken over Bredevoort niet alleen de kern zelf te betrekken, maar ook de inwoners in gebieden eromheen die zich verbonden voelen met Bredevoort. Dit omdat die inwoners zich onderdeel voelen van een buurt, een buurtschap en/of gemeenschap en daarom graag betrokken willen worden bij gesprekken over de leefomgeving in het betreffende gebied.

Gevoerde gesprekken over aanpak

Juist omdat het belangrijk is hier goed over na te denken en ook om een zo groot mogelijk draagvlak te hebben voor de gebiedsindeling waarin we aan de slag gaan met de nieuwe omgevingsvisie, heeft de projectgroep omgevingsvisie dit voorjaar gesprekken gevoerd met allerlei partijen in de diverse gebieden (belangengroepen, Figulus, IKAD, de jongerenraad, onderwijsorganisaties e.a.), alsook met collega's en bestuurders in de eigen gemeentelijke organisatie.

In die gesprekken is niet alleen gekeken naar de gebiedsindeling voor de omgevingsvisie, maar is ook nog eens toegelicht wat de bedoeling is van de nieuwe omgevingsvisie en welke eisen de Omgevingswet in dit kader stelt. Ook hebben we samen met de diverse partijen bekeken:

- a) hoe we kunnen zorgen dat we geen dingen langs elkaar en dubbel gaan doen (de Omgevingswet en de nieuwe omgevingsvisie komen immers zomaar opeens binnenvliegen en doorkruisen wellicht allerlei lopende en geplande zaken),
- b) hoe we met werken aan de nieuwe omgevingsvisie zo goed mogelijk kunnen aansluiten bij dat wat al loopt en/of al gedaan is (zoals aansluiten bij de dorpsontwikkelpannen van diverse kleine kernen) en
- c) hoe we straks per gebied een mooie doorsnee van belanghebbenden aan tafel kunnen krijgen (waaronder zeker ook jongeren).

Uitkomsten van deze gesprekken

De gesprekken werden door alle betrokken partijen zeer gewaardeerd en hebben bijgedragen aan een goed begrip van wat de bedoeling is en wat de gemeente Aalten daarmee beoogt. Ook hebben de gesprekken bijgedragen aan een flinke bereidheid om mee te denken over de aanpak, inclusief het benaderen en enthousiasmeren van inwoners om mee te doen.

NB: Hierbij hebben we telkens aangegeven en benadrukt dat we pas **na** behandeling van deze notitie (en de daarin voorgestelde gebiedsindeling) in de gemeenteraad over het vervolg van de omgevingsvisie (met uitnodigingen e.d.) naar buiten gaan.

Ook werd zeer gewaardeerd dat we in de aanpak van de omgevingsvisie zoveel mogelijk willen aansluiten op dat wat al loopt en/of al gedaan is, in plaats van alles (bij wijze van spreken) 'on hold' te zetten voor de nieuwe omgevingsvisie. Ook om deze (meer) 'procesmatige redenen' (begrip en draagvlak) waren de gevoerde gesprekken dus belangrijk en waardevol.

Voor wat betreft de aan te houden gebiedsindeling leverden de gesprekken vooral een voorkeur op voor een gebiedsindeling die ook rekening houdt met gemeenschappen en sociale cohesie.

In de diverse gevoerde gesprekken hebben we ook de contouren bekeken van wat dit dan betekent voor de gebiedsindeling. Hierbij is van groot belang te beseffen en te benadrukken dat straks in de gesprekken **elke** belanghebbende mag aanschuiven, ook als een belanghebbende geen inwoner is van een gebied volgens de gebiedsindeling die we aanhouden voor de omgevingsvisie. Het is namelijk niet aan wie dan ook om te bepalen of iemand wel of niet belanghebbende is bij de leefomgeving in een bepaald gebied. Dat bepaalt elke inwoner van Aalten en elke ketenpartner zelf. Op deze lijn zullen we straks ook gaan uitnodigen voor deelname aan de gebiedsgerichte gesprekken. Verwachting is echter dat in gesprekken over de leefomgeving in een bepaald gebied vooral inwoners uit dat gebied zullen aanschuiven, plus hooguit enkele inwoners uit andere delen van Aalten.

Voorstel gebiedsindeling omgevingsvisie Aalten

Het voorstel dat we mede op basis van de dit voorjaar gevoerde gesprekken aan de gemeenteraad doen, is om voor de omgevingsvisie de volgende gebiedsindeling te hanteren:

Aalten wil de nieuwe omgevingsvisie (om meer dan één reden en conform de lijn van de Omgevingswet) zoveel mogelijk gebiedsgericht opstellen. Met de raads werkgroep Omgevingswet is eerder dit voorjaar afgesproken dat de gebiedsindeling nog vóór de zomer van 2024 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, met de mogelijkheid er nog iets van te vinden en/of er iets op mee te geven. Over deze gebiedsindeling zijn dit voorjaar ook gesprekken gevoerd met diverse partijen, waaronder belangengroepen, IKAD e.a. Voor wat betreft de aan te houden gebiedsindeling leverden de gesprekken een voorkeur op voor een gebiedsindeling die niet alleen insteekt op verschillende 'gebiedstypen', maar die ook rekening houdt met gemeenschappen en sociale cohesie in gebieden. Voorstel is dan ook om akkoord te gaan met de volgende gebiedsindeling:

- Kern Aalten (woongebieden en directe omgeving, minus bedrijventerreinen)
- centrumgebied Aalten (o.a. i.v.m. verkenning actualisatie Centrumplan 2009)
- Kern Dinxperlo, centrumgebied en directe omgeving (minus bedrijventerreinen) ¹
- Bredevoort (CBS-wijk / postcodegebied (inclusief Klooster))
- Barlo (CBS-wijk / postcodegebied)
- De Heurne (CBS-wijk / postcodegebied)
- De Haart (CBS-wijk / postcodegebied)
- IJzerlo (CBS-wijk / postcodegebied)
- Dale (CBS-wijk / postcodegebied)
- Lintelo (CBS-wijk / postcodegebied) ²
- Bedrijventerreinen Aalten en Dinxperlo

¹

De centrumvisie Dinxperlo is recentelijk vastgesteld en volop in uitvoering. De centrumvisie Dinxperlo is hiermee een van de bouwstenen van de (gebiedsgerichte) Omgevingsvisie. Daarom wordt Dinxperlo niet het onderscheid gemaakt als voor de kern Aalten, waar wel een verkenning voor de actualisatie van het centrumplan Aalten uit 2009 loopt.

²

We voeren nog gesprekken met gebiedspartijen of de Aaltense Heurne als gebied meegenomen wordt bij IJzerlo of deelgebied Aalten of als apart gebied (CBS-wijk/postcodegebied) opgenomen wordt.

De gespreksrondes na de zomer van 2024

Met deze (voorgestelde) gebiedsindeling gaan we in de periode van september 2024 tot en met april 2025 per gebied vier gesprekken voeren:

1. **September/oktober 2024:** gespreksronde 1.

In deze eerste gespreksronde bespreken we alle "puzzelstukjes" waarmee we voor het betreffende gebied de puzzel moeten gaan leggen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan: maatschappelijke opgaven, wettelijke vereisten, huidig beleid, wensen vanuit het gebied zelf,

huidige kwaliteit leefomgeving e.a.

2. **November/december 2024:** gespreksronde 2.

In de tweede gespreksronde gaan we het hebben over scenario's. Hoe zouden we de puzzel kunnen leggen voor dit gebied? Welke scenario's zouden we daarin kunnen kiezen/aanhouden?

3. **Januari/februari 2025:** gespreksronde 3.

In de derde gespreksronde gaan we keuzes maken. Wat wel en wat niet? De scenario's hebben we dan achter de schermen beoordeeld ten opzichte van elkaar (middels zogenaamde 'botsproeven'), zodat we weten welke keuze welke consequenties heeft.

4. **Maart/april 2025:** gespreksronde 4.

In de vierde en laatste gespreksronde vatten we alles samen in een gebiedsgericht ontwerp voor de omgevingsvisie.

Na deze vier gespreksrondes maken we de (samenvattende) omgevingsvisie voor heel Aalten, die vervolgens ter inzage wordt gelegd en uiteindelijk in het najaar van 2025 door de gemeenteraad wordt vastgesteld.